הצמח נוטה לאור

אילת כרמי ונועם רבינוביץ

אוצרות: נטע הבר ואילת הרצוולף

הצמח נוטה לאור, אך שורשיו נאחזים באדמה, במעמקיה ובמה שנסתר מן העין. תנועה זו, שבין אור לאפלה, צמיחה ופגיעות, מציאות ודמיון, עוברת כחוט השני בתערוכתם המשותפת של אילת כרמי ונועם רבינוביץ. שני האמנים, שסיפורי חייהם נטוע באותו קיבוץ בעמק, מקיימים זה שנים חברות ושיח אמנותי החוצים הבדלי דורות ושפות יצירה. אצל שניהם נובעת היצירה מתהליכים ממושכים של התבוננות, מחקר ועשייה יומיומית מצטברת. מתוך ריבוי פרטים, חומרים ופעולות נבראים עולמות חזותיים מורכבים, שבהם הטבע אינו רק מושא להתבוננות, אלא מרחב של השראה והמצאה, זיכרון וחרדה.

נועם רבינוביץ אינו צייר נוף במובנו המקובל, אף שהטבע הוא תשתית מרכזית בעבודתו. זה שנים הוא חוקר את הנוף המקומי מתוך שהות ממושכת וקשובה, בין פעולות ארעיות בוואדי לבין רישום, ציור, פיסול, רקמה ווידאו. בעבודה המוצגת כאן נפרש מסע ארוך בנוף אפל ופצוע, המאוכלס בקברים, בצמחים, בבעלי חיים, בכלי שיט ובמראות חידתיים. הדפים מתחברים זה לזה לרצף מתמשך, וקו העט הרוטט, החוזר ונשנה, מחולל מרחב דחוס, ספק מַפֶּה ספק סיפור מיתולוגי. זהו נוף שאין בו נקודת מבט אחת או מסלול ברור; עולם שבו האוטופיה והסיוט, החיים והמוות, אחוזים זה בזה.

גם בעבודתה של אילת כרמי מיטשטשים הגבולות בין מציאות לבדיה, אך שפתה נבדלת מזו של רבינוביץ. מראשית דרכה היא בוחנת את גבולות הציור, פורצת מן המשטח הדו־ממדי אל האובייקט, הגוף והמרחב, ובהמשך גם אל הצילום והווידאו. בעבודת הקיר החדשה היא מצרפת דמויות מצולמות ודימויים מצוירים לכדי פנורמה פנטסטית של יער אפל, שבו יופי ואיום מתקיימים יחדיו. רצפת הטרצו המצולמת, המהדהדת את רצפת הגלריה, יוצרת תעתוע של התרחשות חיה במרחב פעולה חידתי, שיש בו מן הטקס ומן הקינה. חיות מוכרות ומשונות נעות לצד דמויות אנושיות. הדמות מימין - סמירה סריה, אמנית ושותפה ותיקה ליצירתה של כרמי. ומצד שמאל, רכונה מעל סמירה - הפרפורמרית שירה סולומונס, שותפה נוספת ליצירה. הדימויים מעלים שאלות על הגנה ופגיעות, נשיאה ותלות, הסתרה וחשיפה. על הקיר ממול מוצב ענף אקליפטוס מפוסל שעליו מצוירים בגווני סגול, מהדהד את המתח שבין הטבעי למלאכותי.

העבודות הגדולות של שני האמנים נבנות מתוך צבירה ממושכת, אך בדרכים שונות: אצל נועם נייר מצטרף לנייר וקו לקו; אצל אילת דימויים מצוירים ומצולמים נאספים, נסרקים ומורכבים יחד במרחב הדיגיטלי. אולם בעוד רבינוביץ מוליך את המבט במסע מתמשך,

כמעט ללא התחלה וסוף, כרמי מציבה מולו התרחשות בימתית טעונה שבה הגוף האנושי הוא מוקד של דרמה. אצל שניהם מתערערת ההבחנה בין הטבעי למלאכותי, בין היפה למאיים, והנוף נעשה זירה שבה נרשמות טלטלות הזמן.

הצגת העבודות בבית חנקין, שמורשתו קשורה לחקר הטבע והנוף המקומי, מעניקה למפגש ביניהם הדהוד נוסף. אך הטבע בעולמם של כרמי ורבינוביץ אינו מושא להתבוננות בלבד; הוא מרחב חי ורב־פנים, שבו מציאות ודמיון, יופי ואיום, צמיחה וכליה כרוכים זה בזה. "הצמח נוטה לאור", בעוד שורשיו נטועים באפלה.